

Handreiking Migranten en bijstand

Stimulansz

7 december 2023

Versie 2

Inleiding

Iedereen die in Nederland woont en gelijk gesteld kan worden met een Nederlander, kan aanspraak maken op bijstand op grond van de Participatiewet. Dit geldt zowel voor burgers van de Europese Unie (EU-burgers) als voor vreemdelingen uit derde landen (derdelanders). Een beroep op bijstand kan wel gevolgen hebben voor het verblijfsrecht.

In de praktijk blijkt het niet altijd duidelijk te zijn wanneer er nu wel en niet recht is op bijstand. Ook is niet altijd duidelijk wanneer en hoe een melding gedaan moet worden bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). In deze handreiking wordt antwoord gegeven op deze vragen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 staat in welke gevallen EU-burgers en hun familieleden aanspraak kunnen maken op bijstand. Hoofdstuk 2 gaat over Britse burgers. In hoofdstuk 3 worden veelgestelde vragen beantwoord. Hoofdstuk 4 gaat over de situatie van derdelanders. Hoofdstuk 5 gaat over de melding aan de IND, voor zowel EU-burgers als derdelanders.

Versie 2

Het grootste verschil zit in de vaststelling van verblijfsrechtelijke aanspraken van EU-burgers en hun familieleden en de daaraan gekoppelde beoordeling of het beroep op de algemene middelen gevolgen heeft voor het verblijfsrecht. Dit doet de gemeente in praktisch alle gevallen niet zelf maar gaat in overleg met de IND. De wijze van een melding doen bij de IND is veranderd.

Inhoud

Inleiding	2
1 EU-burgers en hun familieleden	5
1.1 Verblijfsrecht en recht op bijstand	6
Fase 1: Verblijf tot drie maanden	6
Fase 2: Verblijf langer dan drie maanden	7
Fase 3: Duurzaam verblijfsrecht	8
1.2 Het beroep op de algemene middelen en het verblijfsrecht	10
De EU-burger is economisch actief	10
De EU-burger werkt niet meer - economisch actief	11
Familielid van een economisch actieve EU-burger die rechtmatig verblijf heeft	11
De EU-burger heeft duurzaam verblijfsrecht	12
De belangenafweging	12
Verblijfsrecht o.g.v. artikel 10 Verordening nr. 492/2011	12
Verblijfsrecht o.g.v. Chavez-arrest	13
Verblijfsrecht o.g.v. Europa-route	13
Er is sprake (geweest) van huiselijk geweld	13
1.3 Geen onderzoek door IND	14
Alleen onderzoek bij levensonderhoud	14
Geen bijstand meer? Dan geen onderzoek meer	14
1.4 Conclusies onderzoek IND	15
1.5 Terugkoppeling aan de gemeente	16
1.6 Vragen aan de IND	17
1.7 Schematische samenvatting EU-codes	18
2 Britse Burgers	20
3 Veelgestelde vragen	22
4 Derdelanders (niet-EU)	24
4.1 Verblijfsrecht voor derdelanders (niet-EU)	24
4.2 Recht op bijstand voor derdelanders (niet-EU)	24
STAP 1: Geldig verblijfsdocument	24
Verblijfsdocumenten	25
STAP 2: Verblijfscode BRP (Basisregistratie Personen)	26
STAP 3: Beoordelen recht op bijstand	27
STAP 4: Beroep op bijstand kan leiden tot beëindiging verblijfsrecht	27

4.3	Bijzondere situaties	28
5	Melding IND	29
	Ga naar IND Portaal Gemeente en doe uw melding digitaal	29
	Bijlage 1. Formulier IND	30
	Colofon	31
	Over Stimulansz	32

1 EU-burgers en hun familieleden

Richtlijn 2004/38/EG regelt het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor EU-burgers en hun familieleden. Personen met de nationaliteit van een EU/EER-lidstaat of de Zwitserse nationaliteit (hierna: EU-burgers) en hun familieleden kunnen verblijfsrecht hebben op basis van de Richtlijn 2004/38/EG (hierna: de Richtlijn).

Wanneer een EU-burger verblijfsrecht kan ontleen aan de Richtlijn, dan gelden deze rechten ook voor zijn familieleden die hem begeleiden of zich bij hem voegen, ongeacht hun nationaliteit. Het is niet van belang uit welk land het familielid afkomstig is. Wel gelden voor familieleden die zelf EU-burger zijn in een aantal opzichten gunstigere regels dan voor derdelanders. Derdelanders zijn vreemdelingen die niet de nationaliteit van een EU/EER-lidstaat of Zwitserland hebben.

De Richtlijn is in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd op het niveau van het Vreemdelingenbesluit 2000 (Vb) en het Voorschrift Vreemdelingen 2000 (VV). Nadere uitwerking van deze regels is opgenomen in de Vreemdelingencirculaire 2000 (Vc).

In artikel 8.7 Vb is uitgewerkt wie kan worden aangemerkt als familielid van een EU-burger. Artikel 8.11 Vb gaat over het verblijfsrecht tot maximaal drie maanden. Artikel 8.12 tot en met 8.16 Vb gaan over het verblijfsrecht van langer dan drie maanden. Artikel 8.17 tot en met 8.20 Vb zien op duurzaam verblijfsrecht.

Het Unierecht (de regels op basis van de Richtlijn) is op veel punten soepeler dan het reguliere/nationale recht.

1.1 Verblijfsrecht en recht op bijstand

EU-burgers mogen zonder verblijfsvergunning in Nederland verblijven. EU-burgers hoeven zich bij binnenkomst in Nederland niet bij de IND te melden.

Om rechtmatig in Nederland te verblijven hoeft de EU-burger in de eerste drie maanden (de 'vrije termijn') alleen over een geldig identiteitsdocument te beschikken. Wil de EU-burger langer dan drie maanden in Nederland verblijven, dan gelden meer voorwaarden. Dit geldt ook voor het familielid van de EU-burger.

Het derdelands familielid van een EU-burger is wel verplicht zich na binnenkomst bij de IND te melden voor een toetsing aan het Unierecht. Het derdelands familielid moet zich uiterlijk binnen een maand na afloop van de vrije termijn melden bij de IND. Als het derdelands familielid een aanvraag EU-toetsing indient, wordt ambtshalve het verblijfsrecht van het familielid dat EU-burger is getoetst. Het verblijfsrecht wordt altijd getoetst aan de situatie op het moment van toetsing (ex nunc). Als de EU-burger rechtmatig in Nederland verblijft, dan ontvangt het derdelands familielid een EU-verblijfsdocument.

Het verblijfsrecht van een EU-burger en zijn familieleden kent drie verschillende fases:

- 1 het verblijfsrecht voor maximaal drie maanden;
- 2 het verblijfsrecht voor langer dan drie maanden; en
- 3 het duurzaam verblijfsrecht.

Hieronder worden de verschillende fases nader uitgelegd.

Fase 1: Verblijf tot drie maanden

Om rechtmatig in Nederland te verblijven hoeft de EU-burger in de eerste drie maanden slechts over een geldig identiteitsdocument te beschikken. Dit geldt ook voor het familielid van de EU-burger. Dit verblijf tot drie maanden wordt ook wel de vrije termijn genoemd.

Hoewel EU-burgers niet verplicht zijn zich bij de IND te melden, zijn zij wel net als iedereen verplicht zich meteen in hun woonplaats in te schrijven in de BRP als zij van plan zijn hier ten minste vier maanden te verblijven. Iemand die zich niet meteen heeft ingeschreven, kan een periode van verblijf voorafgaande aan de BRP-inschrijving aantonen met andere bewijsstukken als bijvoorbeeld paspoortstempels, een huurcontract of overig bewijs van zijn aanwezigheid in Nederland.

Een EU-burger komt alleen in aanmerking voor bijstand wanneer hij zijn hoofdverblijf in Nederland heeft. Dit geldt ook voor het familielid van de EU-burger.

De vrije termijn start opnieuw wanneer de EU-burger langer dan 6 maanden het hoofdverblijf buiten Nederland heeft gehad en dat niet is geweest vanwege belangrijke redenen zoals:

- zwangerschap/bevalling, ernstige ziekte, studie of beroepsopleiding (max. 12 maanden);
- de vervulling van militaire verplichtingen; of
- uitzending voor het verrichten van werkzaamheden.

Dit volgt uit artikel 8.17, lid 2 van het Vb.

Dit is alleen het geval als nog geen sprake is van duurzaam verblijfsrecht (code 40). Dit geldt ook voor het familielid van de EU-burger.

Recht op bijstand bij verblijf tot drie maanden?

Tijdens de vrije termijn hebben de EU-burger en zijn familieleden geen recht op bijstand. Dit volgt uit artikel 24, lid 2, Richtlijn 2004/38/EG.

Dit geldt ook voor EU-burgers die gedurende de vrije termijn al economisch actief zijn. Dit heeft het Europese Hof van Justitie op 25 februari 2016 bevestigd in het arrest Garcia-Nieto (ECLI:EU:C:2016:114, zaak C299/14 (Garcia-Nieto e.a. t. Jobcenter Kreis Recklinghausen)).

Samengevat:	VERBLIJFSTITEL	Recht op bijstand?	Bijstand melden bij IND?
De EU-burger verblijft tot drie maanden in Nederland	30	Nee	N.v.t. want geen recht op bijstand
De EU-burger heeft zijn hoofdverblijf niet in Nederland	30	Nee	N.v.t. want geen recht op bijstand

Fase 2: Verblijf langer dan drie maanden

Wil een EU-burger langer dan 3 maanden in Nederland verblijven, dan gelden meer voorwaarden. Er is rechtmatig verblijf als voldaan is aan artikel 8.12, lid 1, onder a tot en met d van het Vb en de EU-burger:

- Werknemer, zelfstandige of werkzoekende is (economisch actief); of
- Voor zichzelf en zijn familieleden beschikt over voldoende middelen van bestaan en over een ziektekostenverzekering (economisch niet actief); of
- Onderwijs volgt aan een Nederlandse onderwijsinstelling en voor zichzelf en zijn familieleden beschikt over voldoende middelen van bestaan en over een ziektekostenverzekering (student); of
- Het familielid is van een EU-burger.

Op het moment dat een EU-burger en/of zijn familielid een beroep doet op de algemene middelen ontstaat twijfel over de rechtmatigheid van het verblijf in Nederland. Dit geeft aanleiding om het verblijfsrecht te onderzoeken. Dit volgt uit artikel 8.16 Vb. De toets of een EU-burger en/of zijn familielid rechtmatig verblijf heeft en de daaraan gekoppelde beoordeling of het beroep op de algemene middelen leidt tot beëindiging van het verblijf, is voorbehouden aan de IND. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat de gemeente zelf toetst of het beroep van de EU-burger en/of zijn familielid op de algemene middelen gevolgen heeft voor het verblijfsrecht. Zie ook deze uitspraak: [ECLI:NL:CRVB:2018:1750](https://eclijust.nl/crvb/2018/1750), bevestigd in [ECLI:NL:CRVB:2021:1737](https://eclijust.nl/crvb/2021/1737).

Recht op bijstand bij verblijf langer dan drie maanden?

Verblijft de EU-burger langer dan 3 maanden in Nederland dan beschikt hij over verblijfscode 28, 29 of 30. Er is recht op bijstand, maar de bijstand kan wel gevolgen hebben voor het verblijfsrecht van de EU-burger en zijn familielid. Er moet daarom bij een verblijf van langer dan drie maanden altijd melding worden gedaan bij de IND wanneer een EU-burger en/of zijn familielid een beroep doet op de algemene middelen.

Samengevat	VERBLIJFSTITEL	Recht op bijstand?	Melding bijstand nodig IND?
De EU-burger verblijft langer dan 3 maanden in Nederland	28, 29 of 30	Ja, maar de bijstand kan gevolgen hebben voor het verblijfsrecht	Ja

Fase 3: Duurzaam verblijfsrecht

De EU-burger die gedurende vijf jaar ononderbroken rechtmatig verblijf in Nederland heeft gehad op grond van artikel 8.12, lid 1, onder a, b of c Vb heeft van rechtswege een duurzaam verblijfsrecht in Nederland. Dit is geregeld in artikel 8.17, lid 1, onder a Vb. Als door de IND is vastgesteld dat sprake is van duurzaam verblijfsrecht, dan beschikt de vreemdeling over verblijfscode 40: 40, Vw 2000 art. 8, onder e, gemeenschapsonderdaan duurzaam verblijf, arbeid vrij.

Uit artikel 8.18 van het Vb volgt dat het duurzaam verblijfsrecht vervalt als de EU-burger meer dan 2 jaar achter elkaar niet in Nederland verblijft.

LET OP: Duurzaam verblijfsrecht ontstaat pas wanneer er sprake is van vijf jaar ononderbroken rechtmatig verblijf (tenzij sprake is van een uitzondering als genoemd in artikel 8.17, lid 4, Vb). Dat een EU-burger onafgebroken vijf jaar in Nederland heeft verbleven maakt niet automatisch dat sprake is van duurzaam verblijfsrecht. Er moet vijf jaar lang zijn voldaan aan artikel 8.12, lid 1, onder a, b of c Vb. Alleen 5 jaar onafgebroken het hoofdverblijf hebben in Nederland is niet voldoende.

Recht op bijstand bij duurzaam verblijfsrecht?

Zodra de EU-burger en/of zijn familielid duurzaam verblijfsrecht heeft, heeft een beroep op de algemene middelen geen gevolgen voor het verblijfsrecht. Bij BRP-code 40 hoeft geen melding te worden gedaan, tenzij de vreemdeling na de aanvang van verblijfscode 40 meer dan 2 achtereenvolgende jaren uit Nederland afwezig is geweest.

Samengevat	VERBLIJFSTITEL BRP-code	Recht op bijstand?	Melding bijstand IND nodig?
EU-burger verblijft langer dan 5 jaar in Nederland, maar beschikt niet over de verblijfscode 40	28, 29 of 30	Ja, maar de bijstand kan gevolgen hebben voor het verblijfsrecht	Ja
EU-burger heeft verblijfscode 40 en is na aanvang van die verblijfscode <u>NIET</u> meer dan twee achtereenvolgende jaren uit Nederland afwezig geweest	40	Ja	Nee
EU-burger heeft verblijfscode 40 en is na aanvang van die verblijfscode <u>WEL</u> meer dan twee achtereenvolgende jaren uit Nederland afwezig geweest	40	Ja	Ja

1.2 Het beroep op de algemene middelen en het verblijfsrecht

Het kan zijn dat een beroep op algemene middelen geen gevolgen heeft voor het verblijfsrecht van de EU-burger en zijn familielid. Deze situaties worden hieronder toegelicht.

LET OP: Onderstaande situaties - in het blauwe kader - gaan over het onderzoek van de IND. De gemeente kan deze informatie gebruiken om een inschatting te maken van het verblijfsrecht. De toets of een EU-burger en/of zijn familielid rechtmatig verblijf heeft en de daaraan gekoppelde beoordeling of het beroep op de algemene middelen gevolgen heeft voor het verblijfsrecht, is voorbehouden aan de IND. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat de gemeente zelf toetst of het beroep van de EU-burger en/of zijn familielid op de algemene middelen gevolgen heeft voor het verblijfsrecht. Zie ook deze uitspraak: [ECLI:NL:CRVB:2018:1750](#), bevestigd in [ECLI:NL:CRVB:2021:1737](#).

De EU-burger is economisch actief

Om als economisch actieve EU-burger in de zin van artikel 8.12, lid 1, onder a, Vb te kunnen worden aangemerkt, moet de EU-burger in Nederland werknemer, zelfstandige of werkzoekende zijn. Is de EU-burger economisch actief, dan heeft een (aanvullend) beroep op de algemene middelen geen gevolgen voor het verblijfsrecht.

De EU-burger is werkzoekende

Als een EU-burger werkzoekend is en na de eerste drie maanden van verblijf een beroep doet op algemene middelen, dan heeft dat geen gevolgen voor het verblijfsrecht als de EU-burger kan bewijzen dat hij werk zoekt en na een periode van 6 maanden als werkzoekende te zijn ingeschreven nog steeds een reële kans op werk heeft.

Dit volgt uit artikel 8.12, lid 1, onder a, Vb. Zodra de EU-burger heeft besloten om zich in de Nederland als werkzoekende in te schrijven bij UWV, wordt een termijn van 6 maanden gegund voor het vinden van werk. Na afloop van die 6 maanden termijn beoordeelt de IND of de EU-burger nog steeds werk zoekt én een reële kans maakt te worden aangesteld.

De EU-burger verricht reële en daadwerkelijke arbeid als werknemer of zelfstandige

Uit de jurisprudentie van het Hof van Justitie blijkt dat iemand een werknemer in de zin van het Unierecht is als:

- er een gezagsverhouding is;
- er een prestatie geleverd wordt;
- daar een tegenprestatie (loon) tegenover staat; en
- er reële en daadwerkelijk arbeid wordt verricht.

Wanneer kan de EU-burger worden aangemerkt als zelfstandige?

Er is volgens het Hof van Justitie sprake van arbeid als zelfstandige als de vreemdeling de arbeid verricht:

- zonder enige gezagsverhouding met betrekking tot de keuze van deze activiteit, de arbeidsomstandigheden en de beloning;
- onder zijn eigen verantwoordelijkheid; en

- tegen een beloning die volledig en rechtstreeks aan hem wordt uitbetaald.
- Ook zelfstandigen dienen aantoonbaar reële en daadwerkelijke arbeid te verrichten.

Wat is reële en daadwerkelijke arbeid?

Het Hof geeft geen minimumnormen voor het begrip 'reële en daadwerkelijke arbeid'. Reële en daadwerkelijke arbeid wordt in ieder geval aangenomen als de inkomsten uit arbeid meer bedragen dan 50% van de toepasselijke bijstandsnorm of als de EU-burger ten minste 40% van de gebruikelijke volledige arbeidstijd werkt. Dit betekent dat ook in gevallen waarin niet wordt voldaan aan deze '40-50-regel' sprake kan zijn van reële en daadwerkelijke arbeid. Er zal steeds een algehele beoordeling moeten worden gemaakt. Werkzaamheden van zo geringe omvang dat ze marginaal en bijkomstig zijn, worden niet aangemerkt als reëel en daadwerkelijk. Ook illegaal verrichtte arbeid telt niet mee.

De EU-burger werkt niet meer - economisch actief

Wanneer de EU-burger niet meer werkt, maar de status van economisch actieve behouden heeft, heeft een beroep op de algemene middelen geen gevolgen voor het verblijfsrecht.

Wegens tijdelijke arbeidsongeschiktheid

Een beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht als de EU-burger tijdelijk arbeidsongeschikt is en daarom zijn werkzaamheden heeft moeten beëindigen. Bijvoorbeeld door een ziekte of een ongeval. Hiermee voldoet de vreemdeling aan de uitzonderingssituatie zoals beschreven in artikel 8.12, lid 2, onder a, Vb en behoudt hij de status van economisch actieve gemeenschapsonderdaan (artikel 8.12, lid 1, onder a, Vb).

Na ten minste 1 jaar onafgebroken werken

Een beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht wanneer de EU-burger ten minste 1 jaar onafgebroken economisch actief is geweest én vervolgens onvrijwillig werkloos is geworden én ingeschreven staat als werkzoekende bij UWV. Dit volgt uit de uitzonderingssituatie zoals neergelegd in artikel 8.12, lid 2, onder b, Vb. De IND gaat uit van onvrijwillige werkloosheid, tenzij door de gemeente of UWV is vastgesteld dat hier geen sprake van is.

Na minder dan 1 jaar te hebben gewerkt

Een beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht gedurende de eerste 6 maanden nadat de EU-burger economisch actief is geweest voor een periode van korter dan 1 jaar én vervolgens onvrijwillig werkloos is geworden én ingeschreven staat als werkzoekende bij UWV. Dit volgt uit de uitzonderingssituatie zoals neergelegd in artikel 8.12, lid 2, onder c, Vb. De IND gaat uit van onvrijwillige werkloosheid, tenzij door de gemeente of UWV is vastgesteld dat hier geen sprake van is.

Familielid van een economisch actieve EU-burger die rechtmatig verblijf heeft

Een beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht wanneer betrokkene een familielid is van een EU-burger die rechtmatig verblijf heeft op grond van artikel 8.12, lid 1, onder a, Vb.

De EU-burger heeft duurzaam verblijfsrecht

Een beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht wanneer sprake is van duurzaam verblijfsrecht. De EU-burger die 5 jaar ononderbroken rechtmatig verblijf in Nederland heeft gehad op grond van artikel 8.12, lid 1, onder a, b of c, Vb, heeft van rechtswege een duurzaam verblijfsrecht in Nederland. Dit is geregeld in artikel 8.17, lid 1, onder a, Vb.

De belangenafweging

Een beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht van de EU-burger wanneer de belangenafweging in het kader van de toelaatbaarheid van de verwijdering in het voordeel van de EU-burger uitvalt. Wanneer duidelijk wordt dat de EU-burger geen verblijfsrecht (meer) heeft of in het geval de IND overgaat tot verblijfsbeëindiging wegens een beroep op de algemene middelen, moet de IND een belangenafweging in het kader van de toelaatbaarheid van de verwijdering maken (het evenredigheidsbeginsel). In het geval deze belangenafweging in het voordeel van de EU-burger uitvalt, wordt de EU-burger alsnog geacht rechtmatig verblijf in Nederland te hebben op grond van de Richtlijn. De verblijfs categorie van artikel 8.12, lid 1, Vb die van toepassing was blijft in dat geval gehandhaafd. Een beroep op de algemene middelen heeft dan geen gevolgen.

De belangenafweging in het kader van de toelaatbaarheid van de verwijdering gaat in ieder geval in op:

- de duur van het verblijf;
- de banden die de EU-burger nog heeft met het land van herkomst;
- de gezinssituatie van de EU-burger;
- de medische situatie van de EU-burger;
- de leeftijd van de EU-burger;
- de mate van sociale zekerheidspremies die de EU-burger eerder heeft betaald;
- de mate van integratie in Nederland van de EU-burger en zijn familieleden.

Als een beroep wordt of is gedaan op bijstand wordt bij de belangenafweging eveneens betrokken:

- de duur, de frequentie en de omvang van het beroep dat de EU-burger op de algemene middelen heeft gedaan;
- de (overige) beroepen op (sociale) voorzieningen;
- de reden waarom de EU-burger tijdelijk dan wel permanent niet in staat is om in zijn levensonderhoud te voorzien;
- de nabije toekomstverwachting, oftewel of de EU-burger nog bijstand nodig zal hebben op korte termijn.

Verblijfsrecht o.g.v. artikel 10 Verordening nr. 492/2011

Een beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht wanneer sprake is van verblijfsrecht op grond van artikel 10 Verordening nr. 492/2011. Volgens artikel 10 Verordening nr. 492/2011 worden kinderen (niet zijnde Nederlandse) van een EU-burger die in Nederland economisch actief is geweest ingevolge artikel 8.12, lid 1, onder a, Vb, indien zij in Nederland woonachtig zijn, toegelaten tot het algemeen onderwijs, het leerlingstelsel en de beroepsopleiding. Het recht op toegang tot onderwijs houdt in dat het kind een zelfstandig verblijfsrecht heeft wanneer het zijn opleiding in Nederland wil volgen, en bijgevolg, de ouder die daadwerkelijk voor het kind

zorgt heeft dan ook een verblijfsrecht. Het kind hoeft nog niet schoolgaand te zijn. De ouder die daadwerkelijk voor het kind zorgt kan ook een derdelander zijn.

Verblijfsrecht o.g.v. Chavez-arrest

Het Chavez-Vilchez arrest geeft derdelandse verzorgende ouders van minderjarige kinderen met de Nederlandse nationaliteit onder voorwaarden recht op verblijf in Nederland op grond van artikel 20 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU). Dit arrest geldt niet voor EU-burgers, maar alleen voor derdelanders. Een beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht als sprake is van verblijfsrecht op grond van artikel 20 VWEU.

Verblijfsrecht o.g.v. Europa-route

Een beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht wanneer sprake is van verblijfsrecht op grond van artikel 21 VWEU (Europa-route). Uit de jurisprudentie van het HvJ EU kan worden afgeleid dat indien een Nederlander van zijn recht op vrij verkeer gebruik heeft gemaakt, samen met zijn familielid in een gastlidstaat heeft verbleven, en aldaar zijn gezinsleven heeft opgebouwd of bestendigd, dit familielid (zijnde een EU-burger of derdelander) bij terugkeer van de Nederlander naar Nederland recht kan hebben op verblijf in Nederland. Dit afgeleide verblijfsrecht van het familielid is op artikel 21 VWEU gebaseerd.

Er is sprake (geweest) van huiselijk geweld

Indien blijkt dat er sprake is geweest van huiselijk geweld en deze situatie ertoe leidt dat de vreemdeling (tijdelijk) niet meer kan voldoen aan de voorwaarden voor rechtmatig verblijf als bepaald in artikel 8.12, lid 1, Vb, of artikel 8.13 Vb heeft een beroep op de algemene middelen geen gevolgen voor het verblijfsrecht. Afdeling Gender van de IND stelt vast of sprake is van huiselijk geweld.

Bovenstaande opsomming gaat over het onderzoek van de IND, zodat de gemeente een inschatting kan maken van het verblijfsrecht. De IND toetst het verblijfsrecht en de daaraan gekoppelde beoordeling of het beroep op de algemene middelen gevolgen heeft voor het verblijfsrecht (hoofdstuk B10/2.3 van de Vreemdelingencirculaire).

1.3 Geen onderzoek door IND

Alleen onderzoek bij levensonderhoud

De IND doet alleen onderzoek naar het rechtmatig verblijf van de EU-burger en/of zijn familielid als een gemeente meldt dat een beroep op de algemene middelen wordt gedaan met een (algemene) bijstandsuitkering of AIO-aanvulling op grond van de Pw, waarbij door de IND moet worden beoordeeld of dit beroep gevolgen heeft voor het verblijfsrecht (hoofdstuk B10/2.3 van de Vreemdelingencirculaire). Minimaregelingen (zoals de collectieve zorgverzekering, regelingen voor sport en cultuur en schoolkosten) die op de Gemeentewet zijn gebaseerd, vallen hier niet onder.

Melding IND voor EU-onderdanen en hun familieleden

Wel melden	Niet melden
Algemene bijstand	Algemene bijstand in de vorm van een lening
Bijzondere bijstand voor levensonderhoud	Bijzondere bijstand
IOAW/Z	Energietoeslag
	Minimaregelingen
	Individuele inkomenstoeslag
	Studietoeslag
	Bbz

Geen bijstand meer? Dan geen onderzoek meer

Als de IND het verblijfsrecht van de EU-burger onderzoekt en tijdens de beoordeling blijkt dat het beroep op de algemene middelen inmiddels is geëindigd, dan stopt de IND het onderzoek. Dat de IND het onderzoek naar het verblijfsrecht stopt betekent niet dat de EU-burger en/of zijn familielid rechtmatig verblijf heeft in Nederland, het verblijfsrecht blijft ongetoetst.

Er geldt één uitzondering: wanneer de melding (mede) betrekking heeft op een derdelands familielid wordt het onderzoek niet beëindigd als tijdens de beoordeling blijkt dat het beroep op de algemene middelen inmiddels is geëindigd.

Bbz 2004

Bbz 2004 Een EU-burger die een aanvraag doet voor een Bbz-krediet of Bbz-krediet ontvangt heeft een verblijfsrecht als zelfstandige. De aanvraagprocedure voor het Bbz voorkomt in voldoende mate dat daarop een onredelijk beroep kan worden gedaan, nu er eisen worden gesteld aan de levensvatbaarheid van het bedrijf. Een toekenning van het Bbz betekent dat het bedrijf levensvatbaar wordt geacht en dat aannemelijk is dat de EU-burger binnen korte termijn zelfstandig in het bestaan kan voorzien. Een dergelijk geval hoeft niet gemeld te worden bij de IND.

1.4 Conclusies onderzoek IND

Het onderzoek naar het verblijfsrecht van de EU-burger en/of zijn familieleden n.a.v. een beroep op de algemene middelen kan tot de volgende conclusies leiden:

1. Er is op het moment van toetsen sprake van rechtmatig verblijf en het beroep op de algemene middelen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht.
2. Er is op het moment van toetsen sprake van rechtmatig verblijf, maar het beroep op de algemene middelen heeft gevolgen voor het verblijfsrecht.
3. Er is op het moment van toetsen geen sprake (meer) van rechtmatig verblijf.

Als het onderzoek leidt tot conclusie 1 wordt het verblijfsrecht niet beëindigd en de onderzoekszaak (GSD-melding) gesloten. Als het onderzoek leidt tot conclusie 2 of 3, dan stuurt de IND eerst aan de vreemdeling een voornemen tot beëindiging van het verblijfsrecht. De vreemdeling krijgt 2 weken om zijn zienswijze kenbaar te maken. Als ook na de (uitgebleven) reactie op het voornemen blijkt sprake is van conclusie 2 of 3 kan de IND overgaan tot het beëindigen van het verblijfsrecht. De IND beëindigt het verblijfsrecht door middel van een besluit. Er kunnen 2 soorten besluiten worden genomen:

1. Een (declaratoir) vaststellingsbesluit: in de beschikking wordt vastgesteld dat er nimmer verblijfsrecht is geweest of dat het verblijfsrecht inmiddels van rechtswege is geëindigd; of
2. Een beëindigingsbesluit: met de beschikking wordt het verblijfsrecht op grond van het beroep op de algemene middelen beëindigd.

In beide gevallen wordt aan de EU-burger en/of zijn familielid een verwijderingsmaatregel opgelegd. Dit betekent dat zij Nederland binnen een maand moeten verlaten.

Tegen het besluit kan binnen 4 weken bezwaar worden gemaakt. Als er bezwaar wordt ingediend, blijft de verblijfstitel gedurende de bezwaarprocedure ongewijzigd (BRP-code 28, 29 of 30). Als er geen bezwaar wordt ingediend, wordt na 6 weken de verblijfstitel omgezet in een code waaruit blijkt dat de vreemdeling onrechtmatig in Nederland verblijft (BRP-code 41).

Inschrijving bij de IND

In het geval de EU-burger en/of zijn familielid na onherroepelijke beëindiging van zijn verblijfsrecht (BRP-code 41) van mening is dat hij op enig moment (weer) rechtmatig verblijf heeft in Nederland, kan hij een aanvraag tot inschrijving bij de IND indienen. Op het moment dat de aanvraag door de IND wordt ontvangen, wijzigt de verblijfstitel naar BRP-code 30. Op het moment dat op basis van de aanvraag tot inschrijving wordt vastgesteld dat sprake is van rechtmatig verblijf wijzigt de verblijfstitel naar BRP-code 28 (economisch actief) of BRP-code 29 (economisch niet-actief). De EU-burger en/of zijn familielid moet bij de aanvraag stukken overleggen waaruit blijkt dat er (weer) rechtmatig verblijf is in Nederland. Meer info: [Inschrijven bij de IND voor burger van de EU, EER of Zwitserland | IND.](#)

1.5 Terugkoppeling aan de gemeente

Na afloop van het onderzoek stuurt de IND een brief aan de meldende instantie met daarin het resultaat van het onderzoek. Mogelijke reacties zijn:

IND heeft vastgesteld dat de EU-burger rechtmatig verblijf heeft:

U hebt gemeld dat *** (hierna: de vreemdeling) een beroep heeft gedaan op de algemene middelen. Na afweging van alle mij bekende relevante feiten en omstandigheden heb ik vastgesteld dat de vreemdeling zijn rechtmatig verblijf in Nederland behoudt.

IND heeft vastgesteld dat de EU-burger rechtmatig verblijf heeft als economisch actieve en een aanvullende uitkering ontvangt:

U hebt gemeld dat *** (hierna: de vreemdeling) een beroep heeft gedaan op de algemene middelen. Na afweging van alle mij bekende relevante feiten en omstandigheden heb ik vastgesteld dat de vreemdeling vooralsnog zijn rechtmatig verblijf in Nederland behoudt. Indien de hoogte van de uitkering in de toekomst toeneemt dan verzoek ik u om mij hiervan op de hoogte te stellen.

IND heeft vastgesteld dat de EU-burger korter dan 1 jaar rechtmatig verblijf heeft als economisch actieve en de EU-burger geen beroep meer doet op de algemene middelen:

U hebt gemeld dat **** (hierna: de vreemdeling) een beroep heeft gedaan op de algemene middelen. Na afweging van alle mij bekende relevante feiten en omstandigheden heb ik vastgesteld dat de vreemdeling zijn rechtmatig verblijf hier in Nederland behoudt. Indien de vreemdeling in de toekomst opnieuw een beroep doet op de algemene middelen dan verzoek ik u om mij hiervan op de hoogte te stellen.

IND heeft het onderzoek beëindigd nu gebleken is dat de EU-burger geen beroep meer doet op de algemene middelen:

U hebt gemeld dat *** (hierna: de vreemdeling) een beroep heeft gedaan op de algemene middelen. Gebleken is dat de vreemdeling geen beroep meer doet op de algemene middelen, omdat zijn uitkering is beëindigd. Ik heb op grond hiervan de zaak afgesloten. Indien de vreemdeling in de toekomst opnieuw een beroep doet op de algemene middelen dan verzoek ik u om mij hiervan op de hoogte te stellen.

IND heeft vastgesteld dat de vreemdeling geen rechtmatig verblijf (meer) heeft:

U hebt gemeld dat *** (hierna: de vreemdeling) een beroep heeft gedaan op de algemene middelen. Na afweging van alle mij bekende relevante feiten en omstandigheden heb ik vastgesteld dat de vreemdeling niet rechtmatig in Nederland verblijft.

Ter informatie:

Als de vreemdeling tijdig bezwaar maakt tegen de beslissing van de IND, worden de hiervoor genoemde rechtsgevolgen opgeschort. De vreemdeling heeft tot 4 weken na heden de tijd om bezwaar te maken tegen de beslissing. Indien de vreemdeling dit tijdig doet verblijft hij rechtmatig in Nederland gedurende de gehele bezwaarprocedure. Als de vreemdeling binnen 4 weken geen bezwaarschrift heeft ingediend eindigt het rechtmatig verblijf. Gelet op de verwerkingstijd van de post wordt in die gevallen echter pas na 6 weken de verblijfscode omgezet in een code waaruit blijkt dat de vreemdeling onrechtmatig in Nederland verblijft.

1.6 Vragen aan de IND

De stand van zaken van een lopend onderzoek kan bij de IND worden nagevraagd via:

GSDProject@ind.nl.

Gemeentes kunnen ook mailen naar bovenstaand e-mailadres in het geval van vragen over het EU-recht en een beroep op de algemene middelen en/of het voorleggen van casuïstiek.

GSDProject@ind.nl is niet voor het indienen van meldingen. Hoe meldingen wel ingediend kunnen worden staat in hoofdstuk 5 in deze Handreiking.

1.7 Schematische samenvatting EU-codes

Hieronder volgt een schematische samenvatting van verschillende EU-verblijfstitels:

BRP code	Omschrijving	Wanneer van toepassing	Recht op bijstand?	Melden IND?
28	Vw 2000 art. 8, onder e, gemeenschapsonderdaan econ. actief, arbeid vrij	Aanvraag VVR EU ingewilligd (economisch actief)	Ja, maar de bijstand kan gevolgen hebben voor het verblijfsrecht	Ja
29	Vw 2000 art. 8, onder e, gemeenschapsonderdaan econ. niet-actief, arbeid vrij	Aanvraag VVR EU ingewilligd (economisch niet-actief)	Ja, maar de bijstand kan gevolgen hebben voor het verblijfsrecht	Ja
30	Vw 2000 art. 8, onder e, toetsing aan het gemeenschapsrecht, arbeid vrij	- Bij verblijf tot 3 maanden (vrije termijn)	Nee, als EU-burger tot 3 maanden in NL verblijft	N.v.t. want geen recht op bijstand gedurende de vrije termijn
		- Ongetoetst verblijfsrecht na verblijf van langer dan 3 maanden	Nee, als EU-burger niet zijn hoofdverblijf in NL heeft	N.v.t. want geen recht op bijstand bij ontbreken hoofdverblijf in NL
		- Openstaande aanvraag VVR EU	Ja, als EU-burger langer dan 3 maanden in NL verblijft. De bijstand kan wel gevolgen hebben voor het verblijfsrecht.	Ja
		- Verbljfsrecht is na onderzoek wegens beroep op de algemene middelen vastgesteld en niet beëindigd		
		- Verbljfsrecht is na onderzoek wegens openbare orde aspecten vastgesteld en niet beëindigd		

40	Vw 2000 art. 8, onder e, gemeenschapsonderdaan duurzaam verblijf, arbeid vrij	Aanvraag Duurzaam verblijfsrecht ingewilligd	Ja	Nee, tenzij EU-burger na aanvang van BRP-code 40 meer dan 2 achtereenvolgende jaren uit Nederland afwezig is geweest
41	Rechtmatig verblijf Vw 2000 art. 8, onder e, is beëindigd	Verblijfsrecht is beëindigd	Nee, tenzij EU-burger na ingangsdatum BRP-code 41 (weer) voldoet aan de voorwaarden voor rechtmatig verblijf	Ja
98	Geen verblijfstitel (meer)	Aanvraag VVR EU is afgewezen	Nee, tenzij EU-burger na ingangsdatum BRP-code 98 voldoet aan de voorwaarden voor rechtmatig verblijf	Ja

2 Britse Burgers

Op 31 januari 2020 heeft het Verenigd Koninkrijk de Europese Unie verlaten (Brexit). Deze terugtrekking heeft plaatsgevonden op grond van het door de EU en het VK gesloten Terugtrekkingsakkoord. Door de Brexit is de positie van Britse burgers in Nederland veranderd, omdat zij na Brexit geen EU-burgers meer zijn. Alle Britse burgers die vóór 1 januari 2021 Nederland verbleven hebben een aanvraag om verblijf op grond van het Terugtrekkingsakkoord bij de IND moeten indienen. Britse burgers die onder het Terugtrekkingsakkoord vallen en verblijfsrecht hebben op grond van het akkoord hebben dezelfde verblijfsrechten in Nederland als EU-burgers (zie onder meer artikel 13 van het Terugtrekkingsakkoord). De Britse burger die valt onder het Terugtrekkingsakkoord heeft dus rechtmatig verblijf als na de ingediende Brexit verblijfsaanvraag door de IND is geconcludeerd dat voldaan is aan artikel 8.12, lid 1, onder a tot en met d van het Vb en hij:

- a. Werknemer, zelfstandige of werkzoekende is (oftewel economisch actief is); of
- b. Voor zichzelf en zijn familieleden beschikt over voldoende middelen van bestaan en over een ziektekostenverzekering (oftewel economisch inactief is); of
- c. Onderwijs volgt aan een Nederlandse onderwijsinstelling en voor zichzelf en zijn familieleden beschikt over voldoende middelen van bestaan en over een ziektekostenverzekering (studenten); of
- d. Het familielid is van een Britse burger.

Als de Britse burger een beroep doet op de algemene middelen, kan dit gevolgen hebben voor het verblijfsrecht.

Verblijfstitels van Britse Burgers die vallen onder het Terugtrekkingsakkoord:

VERBLIJFSTITEL	Omschrijving	Wanneer van toepassing	Recht op bijstand?	Melding bijstand nodig bij IND?
28	Vw 2000 art. 8, onder e, gemeenschapsonderdaan econ. actief, arbeid vrij	Aanvraag Terugtrekkingsakkoord bepaalde tijd ingewilligd (economisch actief)	Ja, maar de bijstand kan gevolgen hebben voor het verblijfsrecht	Ja
29	Vw 2000 art. 8, onder e, gemeenschapsonderdaan econ. niet-actief, arbeid vrij	Aanvraag Terugtrekkingsakkoord bepaalde tijd ingewilligd (economisch niet-actief)	Ja, maar de bijstand kan gevolgen hebben voor het verblijfsrecht	Ja
40	Vw 2000 art. 8, onder e, gemeenschapsonderdaan duurzaam verblijf, arbeid vrij	Aanvraag Terugtrekkingsakkoord onbepaalde tijd ingewilligd	Ja	Nee

3 Veelgestelde vragen

Moet bij een afwijzing ook een melding aan de IND worden gedaan?

Nee, alleen in het geval de toekenning van de uitkering mogelijk gevolgen heeft voor het verblijfsrecht van de betrokkene moet een melding aan de IND worden gedaan. Als de aanvraag wordt afgewezen, hoeft daarvan geen melding te worden gemaakt. Immers, als de bijstand wordt afgewezen is er geen denkbaar gevolg voor het verblijfsrecht, zodat een melding aan de IND niet nodig is.

Moet een aanvraag die ingetrokken wordt (bijvoorbeeld omdat verteld wordt dat een melding IND gedaan moet worden) ook gemeld worden aan de IND?

Nee, dat hoeft niet. Met dezelfde reden als hierboven: wanneer geen bijstand ontvangen wordt, is er geen gevolg voor het verblijfsrecht. Dit geldt ook voor een ingetrokken aanvraag.

Is ingeschreven staan bij UWV als werkzoekende voldoende of moet er aan meer voorwaarden worden voldaan?

Artikel 7 van de Richtlijn stelt alleen de eis dat de EU-burger zich als werkzoekende bij de bevoegde dienst voor arbeidsvoorziening (UWV) heeft ingeschreven. Echter als de EU-burger korter dan één jaar heeft gewerkt moet er vanaf het moment van onvrijwillige werkloosheid na een periode van 6 maanden tevens sprake zijn van een reële kans op werk. De gemeente moet in overleg treden met de IND. Bijstand kan niet zonder overleg over het verblijfsrecht worden geweigerd.

De EU-burger heeft meerdere dienstverbanden gehad. Elk dienstverband afzonderlijk was korter dan één jaar. Bij elkaar opgeteld is er wel langer dan één jaar gewerkt. Op welke wijze stel je vast of er langer dan één jaar is gewerkt?

Het gaat om de situatie waarin er minstens twaalf maanden aangesloten is gewerkt. Korte dienstverbanden kunnen dus niet worden opgeteld tenzij die elkaar direct opvolgen. Om hier aan te voldoen is het criterium dus aaneengesloten, ongeacht bij welke werkgever het dienstverband was. De gemeente moet in overleg treden met de IND. Bijstand kan niet zonder overleg over het verblijfsrecht worden geweigerd.

De EU-burger heeft korter dan één jaar gewerkt en is werkloos geworden. Hij meldt zich voor een bijstandsuitkering. Moet in dit geval bijstand worden toegekend? Moet een melding aan de IND worden gedaan?

Een EU-burger die korter dan één jaar heeft gewerkt, niet verwijtbaar werkloos is en ingeschreven is bij UWV behoudt gedurende zes maanden na intreden van de werkloosheid de status van werknemer. Die eerste zes maanden na het intreden van de werkloosheid heeft hij recht op bijstand. Dit moet gemeld worden aan de IND. De beoordeling of de EU-burger de status van werknemer heeft behouden is namelijk ook aan de IND. Na deze zes-maandentermijn wordt door de IND beoordeeld of de EU-burger als 'werkzoekende' een reële kans op werk maakt, en kan de bijstand afhankelijk van de uitkomst van die beoordeling verblijfsrechtelijke gevolgen hebben. Deze beoordeling is aan de IND. De aanvrager moet hierover worden geïnformeerd, dat hij na 6 maanden zijn verblijfsrecht en daarmee de bijstand, kan verliezen.

Hoe kan de gemeente vaststellen of iemand al dan niet langer dan drie maanden rechtmatig in Nederland verblijft als deze zich vanwege zijn dakloosheid (nog) niet heeft ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP)?

De bewijslast om aan te tonen dat het verblijf in Nederland langer dan drie maanden duurt ligt bij de aanvrager. Als er sprake is van een inschrijving de BRP is dat eenvoudig vast te stellen. Als de EU-burger niet is ingeschreven is het aan hem om met andere bewijsmiddelen aan te tonen dat hij langer dan drie maanden in Nederland verblijft.

De EU-burger verblijft langer dan drie maanden in Nederland maar nog geen vijf jaar. De EU-burger heeft niet gewerkt en zoekt ook niet naar werk. Moet bijstand worden toegekend en een melding worden gedaan aan de IND?

Ja. De bijstand moet worden toegekend en worden gemeld aan de IND. De IND moet uitsluitend geven over het verblijfsrecht.

Kan van een echtpaar 1 van beiden afzien van de aanvraag bij het vermoeden dat na een melding IND het verblijfsrecht wordt ingetrokken?

Nee, dat kan niet: het recht op bijstand komt de gehuwden gezamenlijk toe. U kent de bijstand voor een echtpaar toe en doet een melding bij de IND. Pas wanneer de IND daadwerkelijk het verblijfsrecht intrekt, wijzigt u de norm conform artikel 24 Pw. Hierbij moet u wel zelfstandig beoordelen **of** toepassing moet worden gegeven aan artikel 18 van de Pw (afstemming naar boven, zoals bijvoorbeeld het compenseren van het gemis van de ALO-kop). Dus niet alleen wanneer concreet wordt onderbouwd dat de klant niet rond kan komen en er minderjarige kinderen zijn. Zie ook: [ECLI:NL:CRVB:2019:4104](https://ecli.nl/crvb/2019/4104).

4 Derdelanders (niet-EU)

4.1 Verblijfsrecht voor derdelanders (niet-EU)

Niet-Nederlanders die hier verblijven en geen EU-burger zijn, worden in deze handreiking aangeduid met de term derdelanders. Dat geldt ook voor Turkse werknemers of familieleden met verblijfsrechten op grond van het Associatiebesluit EU-Turkije. Derdelanders hebben alleen recht op bijstand als zij met Nederlanders zijn gelijkgesteld. Hieronder volgt een stappenplan om na te gaan of recht op bijstand bestaat.

4.2 Recht op bijstand voor derdelanders (niet-EU)

Derdelanders verblijven uitsluitend rechtmatig in Nederland als zij voldoen aan de gronden die zijn vermeld in [artikel 8 Vreemdelingenwet 2000](#). Zij hebben recht op een bijstandsuitkering als zij zijn gelijkgesteld aan Nederlanders op grond van [artikel 11 Participatiewet](#), lid 2 of 3 en [artikel 1 Besluit gelijkstelling vreemdelingen Participatiewet, IOAW en IOAZ](#).

STAP 1: Geldig verblijfsdocument

Een derdelander wordt voor Pw, IOAW en IOAZ met een Nederlander gelijkgesteld als hij rechtmatig in Nederland verblijft met een geldig verblijfsdocument¹ voor bepaalde of onbepaalde tijd.

Een W-document is géén verblijfsdocument

Let op: een W-document is een identiteitsbewijs, geen verblijfsdocument. Het W-document wordt verstrekt aan vreemdelingen die asiel hebben aangevraagd en nog geen (definitieve) beslissing op hun aanvraag hebben ontvangen. Dit document is ook bestemd voor vreemdelingen die een aanvraag voor een verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd hebben ingediend en nog geen (definitieve) beslissing op deze aanvraag hebben ontvangen. Dit geeft géén recht op bijstand, aangezien het een identiteitsbewijs is en géén verblijfsdocument. Hetzelfde geldt voor het W2-document. Ook dit document is een identiteitsbewijs, geen verblijfsdocument. Een identiteitsbewijs voor een beperkte groep vreemdelingen die in Nederland het verloop van hun reguliere procedure mag afwachten en niet in het bezit is van een paspoort.

Het gaat daarbij onder meer om vreemdelingen:

- aan wie uitstel van vertrek is verleend vanwege hun gezondheidstoestand of
- die slachtoffer/getuige-aangever van mensenhandel zijn of
- die voorheen in de asielprocedure zaten en nu een reguliere procedure volgen.

Dat zijn dus vreemdelingen die tijdelijk rechtmatig maar zonder Rijksvoorzieningen in Nederland verblijven. Deze groep vreemdelingen krijgt bij het identiteitsbewijs een inlegvel met een sticker “verklaring van inschrijving algemeen”.

¹ Zie voor voorbeelden: vreemdelingendocumenten.nl

Verblijfsdocumenten

Verblijfsdocument I (verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd)

Verblijf voor bepaalde tijd op reguliere gronden, altijd verleend onder beperking zoals verblijf bij familie of gezin, studie of arbeid in loondienst.

Verblijfsdocument II (verblijfsvergunning regulier voor onbepaalde tijd)

Verblijf voor onbepaalde tijd op reguliere gronden. Geen beperkingen en geen voorschriften.

Verblijfsdocument III (verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd)

Verblijf voor bepaalde tijd op asielgronden (5 jaar geldig).

Verblijfsdocument IV (verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd)

Verblijf voor onbepaalde tijd op asielgronden (na 5 jaar verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd nog steeds bescherming nodig).

Verblijfsdocument V (langdurig ingezetene derdelander)

Deze vergunning wordt verleend aan vreemdelingen die voor onbepaalde tijd in Nederland verblijven en de status van EU-langdurig ingezetene hebben.

Europese Blauwe kaart

Werk- en verblijfsvergunning voor hoogopgeleide arbeidsmigranten van buiten de EU.

W-documenten – identiteitsbewijs, géén verblijfsdocument!

Document	Recht op bijstand?
I	Ja – melding nodig als in verblijfsdocument is aangetekend dat een beroep op algemene middelen verblijfsrechtelijke gevolgen kan hebben.
II	Ja
III	Ja
IV	Ja
V	Ja
Europese Blauwe kaart	Ja – melding nodig
W-document	Nee – tenzij een W-document is verstrekt in afwachting van verlengingsaanvraag (code 33)
W2-document	Nee

STAP 2: Verblijfscode BRP (Basisregistratie Personen)

De gemeente bekijkt of het verblijfsdocument overeenkomt met de verblijfstitel (BRP-code) in de BRP. Wijkt de BRP-code af van het verblijfsdocument, dan neemt de gemeente contact op met de IND ketenservice om vast te stellen of het verblijfsdocument in overeenstemming is met de daadwerkelijke verblijfsstatus van de derdelander.

Verblijfsdocument I, verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd

recht op bijstand + melding IND indien vermelding op achterkant verblijfsvergunning: “Een beroep op algemene middelen kan gevolgen hebben voor het verblijfsrecht”

- code 21
- code 22
- code 23
- code 24

Verblijfsdocument II, verblijfsvergunning regulier voor onbepaalde tijd

recht op bijstand, geen melding IND

- code 25

Verblijfsdocument III, verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd

recht op bijstand, geen melding IND

- code 26

Verblijfsdocument IV, verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd

recht op bijstand, geen melding IND

- code 27

Verblijfsdocument V, gemeenschapsonderdaan

recht op bijstand, geen melding IND

- code 25

Europese Blauwe Kaart, derdelander en kennismigrant

recht op bijstand + melding IND

- code 21
- code 23

W-document

- code 32, geen recht op bijstand (in asielpcedure)
- code 33, recht op bijstand wanneer tijdige verlengingsaanvraag of in afwachting 1e rechtsmiddel in beide gevallen + melding IND
- code 34, geen recht op bijstand (niet tijdige verlengingsaanvraag)

W2-document

- code 31, geen recht (in reguliere procedure)

Verklaring van inschrijving/wijziging codes

- code 30, toets aan Richtlijn overleg met IND, betreft EU-onderdanen en hun familieleden
- code 33, recht op bijstand: tijdige verlengingsaanvraag
- code 34, geen recht op bijstand: niet tijdige verlengingsaanvraag.
- code 35, recht op bijstand + melding IND (Associatiebesluit Turkije)
- code 40, recht op bijstand, betreft EU-onderdanen en hun familieleden 5 jaar rechtmatig
- code 41, rechtmatig verblijf is beëindigd. Toets bij IND of de code actueel is
- code 42, geen recht op bijstand: valt niet onder art. 8 a tot en met e en I Vw2000
- code 43, geen recht op bijstand: valt niet onder art. 8 a tot en met e en I Vw2000
- code 98, geen recht op bijstand: geen verblijfstitel meer. Toets bij IND of de code actueel is

STAP 3: Beoordelen recht op bijstand

Als het verblijfsdocument niet in overeenstemming is met de daadwerkelijke status van de derdelander, dan kan de gemeente:

1. op basis van de door de IND verstrekte gegevens het bijstandsrecht aanpassen/weigeren; dan wel
2. de derdelander met de gegevens van de IND confronteren om hem vervolgens – onder opschorting van het bijstandsrecht - in de gelegenheid te stellen het tegendeel aan te tonen.

Een derdelander wordt voor Pw, IOAW en IOAZ met een Nederlander gelijkgesteld als hij rechtmatig in Nederland verblijft met een geldig verblijfsdocument voor bepaalde of onbepaalde tijd en de BRP-code komt overeen met het verblijfsdocument. Hij heeft dan recht op uitkeringen en verstrekkingen. Een W(2)-document is geen geldig verblijfsdocument. Een dergelijk document geeft geen recht op bijstand.

Bij een geldig verblijfsdocument hoort BRP-code 21 tot en met 27. In die gevallen bestaat recht op bijstand. Er volgt alleen een melding aan de IND als op de achterkant van het verblijfsdocument is aangekend dat een beroep op algemene middelen verblijfsrechtelijke gevolgen kan hebben. Hier moet dus in alle gevallen naar gekeken worden. Als een derdelander geen geldige verblijfsvergunning heeft, kan hij soms in aanmerking komen voor een bijstandsuitkering. Dat kan in bepaalde omstandigheden als er een (verlengings)procedure loopt en (zie paragraaf 4.3, bijzondere situaties).

STAP 4: Beroep op bijstand kan leiden tot beëindiging verblijfsrecht

Voor personen met een verblijfsdocument regulier, bepaalde tijd (Verblijfsdocument I) geldt dat hun eventuele bijstandsafhankelijkheid gevolgen kan hebben voor hun verblijfsrecht als dat op het verblijfsdocument is aangekend. Het betreft dan algemene bijstand. Een melding aan de IND is alleen noodzakelijk bij een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd regulier en wanneer dit op de achterzijde van het verblijfsdocument is vermeld.

Als een aanvraag wordt ingetrokken, dan is geen melding richting IND nodig. Als een melding is gedaan, wordt een eventuele wijziging van het verblijfsrecht aan de gemeente kenbaar gemaakt door wijziging van de BRP-verblijfstitelcode. Het is daarom in deze gevallen raadzaam om binnen 3 maanden na de melding de BRP-code te controleren. Gaat de derdelander in bezwaar tegen de wijziging, dan blijft gedurende het bezwaar de verblijfstitel ongewijzigd.

4.3 Bijzondere situaties

Geen geldig verblijfsdocument – (verlengings)procedure

Is de derdelander in procedure over de intrekking, verlenging, of wijziging van zijn verblijfsvergunning, dan is de gelijkstelling aan een Nederlander beperkt ([Artikel 1 Besluit gelijkstelling vreemdelingen Participatiewet, IOAW en IOAZ](#)).

De gelijkstelling eindigt in 2 gevallen:

1. Er is onherroepelijk op het eerste rechtsmiddel beslist. In reguliere zaken is bezwaar het eerste rechtsmiddel. In asielzaken is beroep het eerste rechtsmiddel.
2. Er is een last tot uitzetting afgegeven en de werking daarvan is niet door een rechter opgeschort. Het komt regelmatig voor dat de derdelander een voorlopige voorziening aanvraagt om de opgestarte procedure in Nederland te kunnen afwachten. Hij kan zo voorkomen dat het besluit van de IND daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Daardoor verblijft hij wel rechtmatig in Nederland, maar dat betekent niet dat hij gelijkgesteld wordt met een Nederlander. Het komt niet vaak voor dat een voorlopige voorziening wordt toegewezen. Wanneer dit wel het geval is, is het eerste rechtsmiddel zijn werking ontnomen en moet de bijstand hervat worden. Zie ook: [ECLI:NL:CRVB:2019:778](#).

De BRP-codes die aangeven dat iemand in procedure is, zijn 31, 32, 33 en 34.

Code 31 geeft wel recht op bijstand in het geval van een verlengingsaanvraag waarbij het doel is gewijzigd (bijvoorbeeld iemand die is toegelaten voor verblijf bij partner wil een verblijfsvergunning voor zelfstandig verblijf).

In alle andere gevallen geeft code 31 geen recht op bijstand en is geen melding nodig bij de IND.

Bij code 32 en 34 is geen recht op bijstand en is geen melding nodig bij de IND.

Bij code 33 is recht op bijstand. Zowel bij code 31 als 33 is een melding nodig bij de IND als op het verblijfsdocument een aantekening over de publieke middelen is opgenomen. Dit geldt voor code 31 uitsluitend als wel recht op bijstand ontstaat.

Het kan voorkomen dat een derdelander een EU-code (28 t/m 30, 36 t/m 38 en 40) heeft, dit betreft dan een afgeleid verblijfsrecht van een EU-burger. Zie pagina 13.

5 Melding IND

Wanneer u een uitkering verstrekt en u wilt dit melden bij de IND dan kunt u het online formulier ‘Melding uitkering’ gebruiken. Deze digitale melding is niet alleen sneller, ook voldoet uw melding direct aan de algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Voor het gebruik van dit online formulier hebt u eHerkenning nodig. Wilt u meer informatie over eHerkenning of wilt u dit direct aanvragen? Ga dan naar <https://www.eherkenning.nl/nl>.

Ga naar IND Portaal Gemeente en doe uw melding digitaal

U komt bij het online meldformulier via de volgende 3 stappen:

1. Ga naar www.ind.nl en klik rechtsboven op ‘inloggen’. Kies voor ‘Portaal Gemeente’.
2. Klik op de button ‘Inloggen Portaal Gemeente’. Log in met eHerkenning en kies “Aanvragen en meldingen”.
3. Kies aan de linkerkant voor “Meldingen” en klik op Start.

Lees hoe het online formulier is opgebouwd in de flyer ‘Online Formulier Melding Uitkering’ op het IND Portaal Gemeente op IND.nl.

Soms heeft de IND meer informatie nodig

Het online formulier is gebaseerd op bijlage 17d Voorschrift Vreemdelingen (VV), voor het verstrekken van gegevens conform artikel 8.2 van het Vreemdelingenbesluit. Het online formulier voldoet aan de AVG en bevat minder gegevens dan het oude meldformulier ‘Formulier IND’. Hierdoor heeft de IND soms aanvullende informatie nodig voor de behandeling van uw melding. Is dit het geval? Dan benadert de IND u voor de aanvullende informatie.

Formulier IND uit de vorige Handreiking vervalt per 1 januari 2024

Per 1 januari 2024 vervalt het oude meldformulier ‘Formulier IND’. Het Formulier IND was als bijlage 2 opgenomen bij de *Handreiking migranten en bijstand* van Stimulansz/SZW 2017. Per 1 januari 2024 neemt de IND dit oude meldformulier niet meer in behandeling.

eHerkenning (nog) niet mogelijk in uw gemeente?

Gebruik het Formulier Bijlage 17d uit het Voorschrift Vreemdelingen 2000. En stuur dit ingevuld naar het algemene postadres van de IND:

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Postbus 17
9560 AA Ter Apel

Bijlage 1. Formulier IND

Melding aan IND van beroep op bijstand

Dit meldingsformulier dient zowel voor EU-burgers als voor derdelanders te worden gebruikt wanneer geen gebruik gemaakt wordt van eHerkenning (de digitale melding, zie hoofdstuk 12).

Voor het verstrekken van gegevens conform art. 8.2 Vb

AAN:	VAN:	
De Staatsecretaris van Justitie en Veiligheid,		
t.a.v. de Immigratie- en Naturalisatiedienst,		
Postbus 17	<i>(Organisatie)</i>	
9560 AA Ter Apel	<i>(Afdeling)</i>	
	<i>(Adres)</i>	
	<i>(e-mailadres)</i>	
DATUM:		
GEGEVENS VREEMDELING:		
Achternaam:	A-nummer:	
	V-nummer:	
Geboortedatum:	BSN:	
Nationaliteit:	Geslacht: man/vrouw	Cliëntnummer:
Adres:	Verblijfsdocument <i>(letter en nummer)</i> :	
	BRP-code:	
Naam partner/echtgeno(o)t(e):		

Wanneer de IND meer gegevens nodig heeft, zal de IND contact opnemen. Vermeld daarom het juiste e-mailadres.

Colofon

Dit rapport is samengesteld door Stimulansz op basis van versie I in samenwerking met Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW – Ard Broeze) en de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND – Sophia de Groot).

Projectleider

Hanneke Willemsen

Meelezers

Annemieke Wildenburg (Stimulansz)

Eindredactie

Eva Labrujère en Hanneke Willemsen (Stimulansz)

Stimulansz

info@stimulansz.nl

030 298 2800

www.stimulansz.nl

Over Stimulanz

Stimulanz is kennis- en adviespartner van gemeenten en levert praktische oplossingen die écht werken. We vertalen de theorie van wet- en regelgeving naar de werkvloer, waarbij we laten zien dat er meer mogelijk is in de regelgeving dan vaak wordt gedacht.

We adviseren en trainen beleidsmedewerkers, klantmanagers en andere professionals en doen dat met veel enthousiasme en betrokkenheid en vanuit een grote kennis van de praktijk. En we helpen mee aan het verbeteren van de bedrijfsvoering van uw organisatie.

Zo zit Stimulanz in het hart van alle werkprocessen met als doel de dienstverlening van gemeenten in het sociaal domein beter, en daarmee het leven van mensen die afhankelijk zijn van die dienstverlening, een stuk makkelijker te maken.

Benieuwd wat Stimulanz nog meer te bieden heeft?

Ga naar www.stimulanz.nl voor meer trainingen, kennis en advies.

Stimulanz is de bedenker van de [Omgekeerde Toets](#)®

Volg ons ook op social media:

